

J E L E N T É S

A N. MÚZEUM KÖNYVTÁRÁNAK ÁLLAPOTÁRÓL

1883—4-ben.

Közli: MAJLÁTH BÉLA.

Méltóságos Igazgató úr!

A múzeumi könyvtárra vonatkozó s múlt évi július 1-től a folyó évi július 1-ig terjedő évi jelentésemet, hivatkozással méltóságod rendeletére, van szerencsém a következőkben bemutatni.

Azon színvonalon, melyre hazai tudományos és művelődésterjesztő intézeteink között a magyar nemzeti múzeum Széchenyi országos könyvtára a folytonos fejlődés fokozatán emelkedett; a lefolyt évben ismét oly jelét adta haladásának, mely által a legelső helyet elfoglalva, a bel- és külföldi tudományos közönség érdeklődését nagyobb mérvben vonta magára, mint a megelőzőtt években. Okozta ezt a könyvtárban divó munka helyes beosztása, a közönség gyors és pontos kiszolgálása, az anyag tetemes szaporodása s kivált pedig az, hogy az egyes szakok élén tudományos képzettségű oly szakférfiak állanak, kik közül immár öten tudományuk elismerő méltánylásául a magyar és más külföldi tudományos akadémiák és társulatok tagjaivá választottak s kik az intézet virágzásának érdekei mellett, lelkiismeretesen végzik tendőiket és előzékeny készséggel állanak a kutatók és búvárok szolgálatára s végre azon körülmény, hogy a könyvtár szaklapja a „Magyar Könyv-Szemle“ közleményeivel híven tolmácsolja a könyvtár érdekeit, gyakori esetben reá mutat a könyvtár ismeretlen és kiaknázatlan kincseire, pontosan ismerteti a jelenkor magyar bibliographiáját, a mult század könyvészetét s tágasabb körben a haza határain kívül is ismertté teszi könyvtárunk berendezését, irodalmi és kézírati kincseinket. Ehez járul végre a könyvtári személyzetnek évenkénti tudomá-

nyos utazása, a személyes érintkezés a külföld tudósaival; a levelezési összeköttetés Európa legnagyobb vagy leghíresebb könyvtáraival.

Nyilatkozik pedig e könyvtár folytonos haladásának és virágzó fokának elfoglalt elsőrendű állása azon körülményben, hogy a külföld tudósai mind sűrűbben látogatják, a szakmunkákban mind nagyobb elismeréssel említik irodalmi kincseinket, mert az nemesak hazai, de külföldi kéziratokban is elég gazdag arra, hogy fölkeressék s hivatkozzanak könyvtárunk érdekes anyagbőségére.

A könyvtár általános használhatósága és értékének emelése czéljából a lefolyt munka évben a folyó ügyek mindennapi kezelése és elintézése mellett, mint külön könyvtári műveletek fogantatosítottak s részben elintézés alatt állanak: a régi magyar folyóiratok, és a jelenkori szépirodalmi művek csonkán meglevő példányainak összeállításra, hogy azok kiegészíthetessenek; a Buda visszavételére vonatkozó egykorú apróbb nyomtatványok és Zeitungok összeírása; a hírlap-könyvtár lajstromoztatott és a czédula-catalogusok elkészítettek; a kézírattárban a lefolyt munkaévben a rendes folyó ügyek elintézése mellett kezdetét vette a gyűjtemény azon kézíratainak szakszerű lajstromozása, melyek a Széchenyi-catalogusban fölvéve nincsenek. Ezen munka oly czélból történik, hogy néhány év alatt a múzeumi könyvtár kézíratairól egy 30 éves catalogus közrebocsátható lehessen, mely a tudósok körével közelebbről ismerteti meg a kézírattár rejtett kincseit. Különben a kézírattárt jelenleg is igen sűrűen használják a tudós szakférfiak. Így a többiek között Renner Viktor bécsi tanár „Wien im Jahre 1683.“ című munkájához 40 kéziratot használt fel gyűjteményünkben. Prohászka Vilmos, ki a 34-dik gyalogezred történetét írja, hónapokig dolgozott kézírattárunkban. A „Monumenta Germaniae Paedagogica“ című berlini vállalat, mely a Doctrinale Alexandri Galli (Alexandri de Villa dei) munka kritikai kiadásán fáradozik, könyvtárunkat is föl szólította, a gyűjteményünkben levő ugyanily codex ismertetésére. A könyvtár ezen kérésnek is készséggel engedett s annak elkészítésével Csontos János segédőrt bíztam meg.

A levéltárban a mindennapi folyó ügyek elintézése, a szakközönség kiszolgálása mellett s az újabb kisebb szerzemények

lajstromozásán kívül: a múlt évben rendezett Rhédey-levéltár teljesen felállított; a gróf Berényi-féle levéltár rendezése annyira haladt, hogy végleges felállítása a legrövidebb idő alatt befejeztetik; a Bükk család levéltára, mely mint egy harmadfél ezer darabból áll, szintén a felállítás befejezéséhez közeledik; s megkezdődött a Kállay levéltár registrálása is.

Méltóságos ur! ha mindezekből kellő áttekintést nyerhet Méltóságod a könyvtár jelen állapotáról, azon haladásról, mely annak mindinkábbi fejlődését, virágzását előbbre viszi; kötelességem reá mutatni azon hiányokra is, melyek ez idő szerint a könyvtárban még fennállanak s melyek eltávolítása sürgősen szükségessé vált; a könyvtár további fejlődésének érdekében épen úgy, mint az abban felhalmozott anyag megóvása, fentartása és czélszerűbb felállítása tekintetében. Ezen hiányok között első helyet foglal el a könyvtár utolsó két termének ronda, rozoga fölszerelése, mely a pusztító könyvmolyok tanyájává vált és imminens szükségé lett az említett két teremnek új, czélszerű kemény fából készült bebútorozása; mire nézve méltóságodat hivatalos tisztelettel kérem, a vallás- és közoktatásügyi m. kir. ministeriumnál oda hatni, hogy ezen két terem bebútorozása czéljából 5000 frtig külön költség adassék.

Szükséges továbbá a kézírattárban azon két ócska puha és festetlen könyvvállványt, melyben most Horvát István kézirati csomagai vannak felállítva, újakkal és díszesebbekkel cserélni ki. Hogy ritkább és drágább kézírataink, a Corvin-codexek és érdekesebb okirataink a czélznak megfelelőleg, mint cimeliák, elhelyeztessenek s a sérüléstől, kopástól megóvassanak, kívánatos, hogy eddigi helyükről, a könyvtár folyosójáról eltávolíttassanak s a kézírattár termében oly tüveggel és falapokkal ellátott zárt szekrényben helyeztessenek el, mint az a müncheni könyvtárban is van. Mert több évi folytonos tapasztalatom azt tanúsítja, hogy ezen ritkaságok mostani elhelyezése a czélznak meg nem felel, a kiállított tárgyak épségét az oda tűző nap veszélyezteti s végre azok megőrzési biztonsága is kétséges, kivált azért, mert az olvasó közönség mellettük halad el, mert a reggeli 8—9 óra közötti szellőztetése a termeknek, az örök és szolgák figyelmét attól elvonja; délután pedig a téli időszakban a vízfűtési reservoírnak vizsgálata,

nem gondolt eshetőségeknek teszi ki könyvtárunk így exponált kincseit.

A levéltárt illetőleg, habár annak mindinkábbi gyarapodása örvendetes is, legközelebb azonban a rohamos szaporodás oly visszás helyzetbe hozandja a könyvtárt, hogy a még felajánlódó családi archivumokat be nem fogadhatja és kénytelen lesz azokat visszaútitani, mert a levéltári helyiség egyetlen terme már alig képes hely szüke és hiánya miatt, a külön felállítandó családi archivumokat felvenni. Minthogy pedig még ez évben is tetemesen fog szaporodni levéltárunk, ezt bizonyítják azon ígéretek, — melyek már részben pozitív alakot is nyertek, — melyek alapján rövid idő alatt a Kisfaludy, a Mednyánszky, a Balassa és Benyiczky-család levéltárai ide beküldetnek. Nehogy tehát levéltári gyűjteményünk szaporodását, kivált a történeti irodalom rovására gátolva lássuk, nehogy az egyes áldozatkész családok megfosztassanak a lehetőségtől, archivumaikat az enyészettől örök időkre megóvhatni, különös kötelességemnek tartottam Méltóságodat ezen körülményekre figyelmeztetni, de egyszersmind reá mutatni a módra is, melylyel e hiányon segíteni lehet és kell.

Ugyanis a könyvtár belső folyosóinak azon része, melyben eddig a hirlapok egy része fel van állítva, s mely a kézirat- és levéltár termeinek belső falánál fut végig, e célra a legmegfelelőbb és kevés költséggel át is alakítható, a mennyiben az onnan eltávolítandó hirlapok helyét levéltári szekrényekkel bebútoroztatni vélem s a levéltárból ajtó töretnék oda, s az ablakok vas táblákkal láttatnának el tűzmentességi szempontból.

Mindezekre nézve hivatalos tisztelettel kérem Méltóságodat, tekintetbe véve eme szükség parancsolta hiányok megszüntetését; tekintetbe véve azt, hogy a hiányok eltávolítását a könyvtár és a közönség érdeke is megkívánja; s végre tekintve azt, hogy hasonló okokból úgy a régiség-, mint az ásvány- és természetrajzi tár bebútorozási hiányai a legközelebb múltban immár pótolattak, kérem Méltóságodat a könyvtár eme méltányos igényeit figyelmére méltatni s a magas vallás és közoktatásügyi miniszter ő excellentiájánál hathatósan oda működni, hogy a könyvtár, a kézirat- és levéltár részére ezen fellette szükséges pótlások egy külön dotatció alapján mielőbb eszköztessenek.

Mint azt már múlt évi jelentésemben is említettem Méltóságod előtt, ismételnem kell jelenleg is kívánatos és szükséges voltát egy könyvtárkezelési és szolgálati szabályzatnak. Szükségessé teszi ezt az administratio correct kezelése, kívánatossá pedig a könyvtár anyagát használó közönség iránti eljárás, mit eddig részint az usus, részint pedig a közönséggel érintkező könyvtártisztek és szolgák tapintatossága szabályoz.

Nem hagyhatom végre említetlenül azt sem Méltóságod előtt, hogy a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtára, melynek legelső sorban hivatása és feladata a hungaricumokat minél teljesebb egészben összegyűjteni és conserválni; e feladatának sem az alapítók, sem a nemzet intelmeinek meg nem felelhet, ha az 1848/9-ik évi sajtótörvények bővítettetni nem fognak, a metszettekre és zeneszerzeményekre ki nem terjesztetnek, s ezen törvények sanctióval nem pótolthatnak azon nyomdatulajdonosok irányában, kik a példányokat vagy épen nem, vagy csonkán, vagy megeseonkítva küldik be, a mennyiben a metszettek és zenemlékletek ritkán esatoltatnak a művekhez. Kitűnik ebben kiváltképen az ország Királyhágón túli része, honnan a régibb munkákat is vajmi gyéren szolgáltatták át a könyvtárnak, jelenleg pedig a románok és szászok erdélyi nyomtatványaiából alig vannak példányaink a könyvtárban; s ezen a könyvtár nem segíthet, mert nincs végrehajtó hatalma, s nem segíthet a magas kormány sem, a hanyag nyomdatulajdonosok ellen a törvénynek sanctiója nincsen.

A könyvtár személyzetét illetőleg, működött abban hét könyvtártiszt, négy napi díjas és négy szolgál, összesen 15 egyén, kik a szak-felosztás elve szerint, a reájok bizott teendőket pontosan és teljes megelégedésemre végezték, úgy hogy sem az administratióban, sem a közönség igényei szempontjából legkisebb fennakadás nem történt. Szigorú pontossággal vezetetik a törzskönyv, a szakrepertoriumok és ezédulakatalogusok írása; s az olvasó teremben alkalmazott örök felügyelete óta a múlt évben sem történt könyvlopás, vagy csonkítás; mely tapasztalat, ezen rendszernek további fentartását ismét ajánlatossá teszi.

A folyton növekvő munka, az anyag rohamos szaporodása bár ha nem haladta túl a meglevő személyzet munka erejét; de az alkalmazott négy napi díjas ismétli alkalmazása a könyvtár-

ban újra szükségessé vált, mert csak ezek segítségével volt most is lehetséges a folyó ügyeket hátralék nélkül elintézni, s oly miveleteket keresztül vinni az egyes szakokban, melyekhez hasonlók a jövőben is várnak az egyes szaktisztviselők munkaképességére.

A könyvtár múlt évi állapotának és szaporodásának részleteit az egyes szakok szerint a következőkben jelenthetem Méltóságodnak.

A nyomtatványok osztályát a hazafiúi pártolás az elmúlt évben is szép számmal részesíté ajándékaiban, s ezek között első sorban kell említenem báró Révay Ferenczet, ki naptárírodalmi hiányát meglevő készletünknek 121 darabbal egészíté ki, melyek mind kiváló becsüek — 7 drb magyar szövegű naptár 1662-ik évtől az 1696-ik évig terjedőleg, s melyek eddig mint unicumok, ismeretlenek valának; s régi magyar könyvtárunk becsét és számát tetemesen növelik. A vásárolt művek közül mint kiváló becsüeket, a következőket tartom felsorolandóknak.

1. *Simo. Begnii* Episcopi *Modrusien.* Oratio in *sexta* Later. Concilii Sessione. Quinto Kalend. Maius habita. MDXIII.

2. *Congressus ac celeberrimi conventus Caesaris Max. et trium Regum Hungariae, Boemie et Poloniae.* In Vienna Pannoniae mense Julii. Anno MDXV. facta.

3. *Vier wahrhafftige Mission eyne der Frauen Izabella Königin und nachgelassne Wittib in Ungarn sat.* Anno MDXLII.

4. *Epistola de honoribus Illustrissimo ac Reverendissimo Gurensi Caesareo totius Italiae uicario orbem ingredientis habitis.* Romae MDXII.

5. *Bernardi Zane Patricii Veneti Prothonotarii Apostolici sat.* Oratio *Passionis Dominicae.*

6. *Duplex Confessio Valdensium ad Regem Ungariae.*

7. *Huberti Susanei Ludorum libri nunc recens conditi.* Parisiis. 1538.

8. *Missale novum iuxta ritum modumque sacri ordinis fratrum Eremitarum divi Pauli primi Eremitae Impensis Reverendissimi domini Fr. Georgii Eremitae, diuino fratre Episcopi Ecclesie Varadiensis.* Venetijs. MDXXXVII.

A hírlapkönyvtár ideiglenes rendezését ismét előmozdítá az egyes példányok bekötése, lajstromozása és felállítása, úgy,

hogy a lefolyt munkaévben, az ahoz alkalmazott szolga szorgalma által bekötöttet és betűrendben beosztatott 926 féle hirlap 5331 kötetben. Bekötésre készen áll 465 féle, 636 kötetben.

Máskülönben pedig a múzeumi könyvtár hirlapanyagának kiegészítésére, s egy a könyvtárhelyiség mellett szervezendő s mintegy a könyvtárnak kiegészítő részeként felállítandó „Országos hirlap-könyvtár“-ra vonatkozó előmunkálatokat évek óta folytatva s arra Méltóságod figyelmét felhíva, immár megvalósításához közeledik, mire nézve a vallás- és közoktatásügyi miniszter ő excellentiája is enquête összehívása által előzetes intézkedéseket tett.

Kézírtárunk a lefolyt évben oly gyarapodásnak örvendett, a minőt a Nagy István-féle codexek megszerzése óta egy évről sem találunk szerzeménykönyveinkben följegyezve. E gyaradás 104 kötet kézíratra rüg, ehez járul még 53 darab kézíratról vett fénykép-másolat és négy színezett kézi rajz. Ezen jelentékeny számnak értékét tetemesen fokozza kivált a kéziratok minősége. A legnagyobb részt vásárlás útján szerzett kéziratok közül a kiválóbb értékűeket a következőkben sorolhatom elő.

1. Néhai Kertbeny bibliographiai hagyatéka, mely 55 kötet bibliographiai jegyzetekből, naplókából és levelezésekből áll, mi kézírtárunk bibliographiai gyűjteményét gazdag anyaggal szaporítja.

2. Polnauer Ignác antiquariustól vásároltatott 33 kötet magyarországi vonatkozású XVII—XVIII. századbéli latin és magyar kézirat. Ezek a hazai történetíráshoz és közjoghoz nyújtanak becses adalékokat.

3. Négy kötet középkori latin kézirat a XII—XV-ik századból, u. m.: „Incipit de Regula Sancti Augustini“ XII. századbéli. „Sancti Ambrosii de morte fratris sui Satyri et Sancti Augustini liber soliloquiorum et alia opera,“ XV. sz. „Viridarium Poetarum Claudiani, Santini, Lucani et Ovidii.“ XV. sz. és „Esopi tractatus de Fabulis.“ XV. sz. kéziratok, melyeket a könyvtár ifj. Jankovich Gyulától, mint néhai Jankovich Miklós hátramaradt gyűjteményének egyik örökösétől szerzett meg s ez által középkori kéziratgyűjteményünknek 400-at meghaladó számát ismét négygyel szaporítottuk. E gyarapodás a mellett, hogy a ritkábbak közé tartozik, — mert, mint általában ismer-

retes, hogy az európai könyvtárak csak elvétve szaporodnak középkori codexekkel — még a Jankovich-féle gyűjteményt is kiegészíti könyvtárunkban.

Különösen nagy súlyt lehet fektetni Nagylaky István fejérvári kanonoknak 1489-ben készült breviariumára; melyet Rosenthal Lajos müncheni antiquariustól a jövő évi dotatio terhére szerzett meg a könyvtár. Indokolta megszerzését annak ép és teljes fentartása, fényes kiállítása, mely miniatüreökkel és lapszéli díszítésekkel bír, de kiválólag azon körülmény, hogy egyike azon kevés XV-ik századbéli kéziratoknak, mely magyarországi maecenás rendeletére, hazai egyház használatára s valószínűleg a hazában is készült. Ezenföltre e codex a hazai XV-ik századbéli könyvirás és könyvfestés történetéhez nyújt adalékot s a magyar bibliophilek XV-ik századi számát Nagylaky Istvánnal, mint eddig ismeretlennel szaporítja.

Nem kevésbé érdekesek és értékesek a külföldi levéltárakban őrzött kéziratokról vett fényképmások, melyeket a könyvtár szűk korlátok közé zárt dotatiójából — tekintettel a másnemű szerzeményekre — szerezni szükségesnek véltem. Ezek száma 53 darab, közöttük 29 darab a wolfenbütteli Corvin-codexek czimlap-másolatai, 8 az erlangeni Corvin-codex, 16 a nürnbergi városi II. Ulászló-féle codex; 2 egy bécsi 1389-ben Bernát és Temlinus csztergomi másolók által irt codex és 2 egy magános gyűjteményben levő codex díszlapjáról való. S végre a nürnbergi II. Ulászló-féle codex négy legjellemzőbb díszlapjáról színes kéziratok készültek; minthogy ezek ugyanazon mester kezére vallanak, ki a Corvina számára a velencei Averulinust, a müncheni Beda Verenabilist és a bécsi udvari könyvtár több Corvin-codexét festette. Jelentékeny szaporodást nyert ez által azon fénykép-másolati gyűjteményünk, melynek alapját a közoktatásügyi miniszter ő excellentiája az 1882-ik évi országos könyvkiállítási fényképgyűjtemény megszerzésével megvetette.

A levéltár a lefolyt munkaévben családi archivumok letéteményezése által nem szaporodott ugyan, bárha a báró Mednyánszky-család levéltárának letéteményezését az igazgatóságnál kérelmezte is, — de vétel útján az mégis gyarapodást látott. E szerzemények tartalma több irányban igen jelentékeny anyagot nyújt történeti és művelődéstörténeti irodalmunknak.

Kiválók ezen szerzemények között:

1. Egy 300 darabból álló gyűjtemény, mely különösen Erdélynek 1711—1738-ik évek közötti történetére becses adatokat tartalmaz. Ezen gyűjtemény levelei gróf Kornis Zsigmondhoz, Erdély főkormányzójához és gróf Kornis István főkormány-széki tanácsoshoz s tartományi főbiztoshoz vannak intézve.

2. Az 1848-iki eseményeket megelőző és követő korra nézve érdekes és új adatokat tartalmaz két megszerzett gyűjtemény. Az egyik 14 sajátkezűleg írott levele Kossuth Lajosnak báró Vesselényi Miklóshoz az 1844., 1845., 1846. és 1847. évekből. A másik a magyar hadügyi miniszterium actáiból tartalmaz 16 darabot. Ezen irományok a könyvtárban őrzött becses és gazdag gyűjteményt egészítik ki.

3. A múlt esztendőben néhai Halm Károly müncheni könyvtárnok hagyatékából árverésen megszerzett becses XVII. századi erdélyi vonatkozású okiratok, fejedelmi levelek újabban még 12 darabbal egészítettek ki. Ezen nagy fontosságú politikai és diplomáciai érdekű levelek hajdanta hazánkból kerültek ki idegen kézre; nagy nyereségnek mondható, hogy azok a hazai történelem számára visszanyerettek.

4. Szükségesnek mutatkozott a levéltár számára a XI. és XII-ik századból eredő királyi oklevelek fénykép másolatait megszerezni, minthogy a levéltár legrégebbi okirata csak a XIII. század elejéről való, hogy azok által hazai tudósaink e századok diplomatikai és cancellariai praxisára kellő és biztos támpontokat nyerjenek. Ez indokból a lefolyt évben megszerzetetett a Sopron városában őrzött III. Istvánnak 1162-ből és Imre királynak 1199-ből eredő oklevelének fénykép-másolata.

A könyvtár statisztikai adatai a lefolyt évről a következő számokban nyernek kifejezést. Még pedig:

Szerzemények.

I. Ny o m t a t v á n y o k.

Vétel	778 darab.
Ajándék	293 „
Köteles példány	2408 „

Összesen: 3479 darab.

II. Kéziratok.

Vétel	99 darab.
Ajándék	5 „
Összesen:	<u>104 darab.</u>

III. Fényképmások és kézi rajzok.

Készítettetett másolat	55 darab.
„ kézi rajz.	4 „
Összesen:	<u>59 darab.</u>

IV. Oklevelek és levelek.

Vétel	418 darab.
Ajándék	16 „
Összesen:	<u>434 darab.</u>

A szaporodás főösszege 4076 darab.

A könyvtár kiadása az összes szerzeményekre és kötésekre a lefolyt évben 4768 frt 40 kr.

Látogatták a könyvtárt 19096

Használtak nyomtatványt	30669
Kéziratot	1150
Oklevelet és levelet	<u>9155</u>

A könyvtári anyagból használt darabok összes száma 40974

Rövidebb hosszabb ideig búvárkodtak a könyvtár gazdag anyaga között hazai tudósaink közül Nagy Imre, Nagy Iván, Beóthy Zsolt, Thaly Kálmán, Mátyás Florián, Teutsch superintendens, Salamon Ferencz, Römer Flóris, báró Nyáry Albert, dr. Szalay József, Károlyi Árpád, Hermann Ottó, Ábel Jenő, Gelich Richard, Pesty Frigyes, Zsilinszky Mihály, Ipolyi Arnold, Henzelman Imre, Wolf György, Venczel Gusztáv, Jakab Elek, Goldzieher Ignác, Pulszky Ferencz, Pulszky Károly, Hampel József, báró Radvánszky Béla. Fraknoi Vilmos, Szilágyi Sándor sat. — A külföld tudósai közül meglátogatták könyvtárunkat: Vanutelli Seraphin pápai nuncius a bécsi udvarnál, Nill insprucki egyetemi tanár, Edward Charlesmagne, Leon Duquid, Reussens löweni könyvtárnok, Clemenceu, Prohaszka Vilmos, stb.

A levelezési és kölcsönzési összeköttetéseket a külföld 28 legnevezetesebb könyvtárával tartotta fel könyvtárunk a lefolyt évben, minek eredménye azon előzékenység, mellyel a tudósaink számára kívánt munkákat, könyvtárunknak megkeresésére, kiszolgáltadják.

Szerzeményeinket a vételeken és magán adakozókon kívül szaporította az elmúlt évben 14 hazai és 5 külföldi kulturális intézet is.

Hivatalos teendőin felül, a könyvtár helyiségein kívül, a könyvtár tisztviselői a lefolyt évben tudományos és irodalmi munkásságuknak is kellő jelét adták, midőn tudományos utazásaik alkalmával, tanulmányaik eredményével a magyar történelemnek és bibliographiának szolgálatokat tettek. Így Majláth Béla a bécsi történelmi kiállítást tanulmányozván, ennek eredményeként tanulmányait a Pesti Napló hasábjain közölte, Csonotosi János a heiligen-kreutzi, szentfloriáni, kremsmünsteri, seitenstätti és linzi zárdai könyvtárakban, az augsburgi, nürnbergi, bambergi és erlangeni nyilvános könyvtárakban folytatá eredményes kutatásait a Corvin-codexek körül, Fejérpataki László a németujvári ferencziek könyvtárát vizsgálta át, hol három XV. századi könyvmásoló nevére akadt, talált ott egy XIII-ik századi magyar hazai missalét, egy XV. századi magyar nyelvemléket, több pálos és ferenczrendi kéziratot és egy ismeretlen XVI. századbéli németujvári magyar nyomtatványt.

Máskülönben a könyvtári tisztviselők irodalmi munkássága a következő czimek alatt látott napvilágot. Még pedig :

Majláth Béla könyvtárőr.

1. Magyarország régi oláh nyomtatványok. Akadem. Értes. XVII. évfolyam 7-ik sz.
2. Adalékok Szabó Károly R. M. könyvtárához. M. Könyv-Szemle 1882. évf.
3. A szakolczai Ferenczrendi könyvtár XVII. századi történetéhez. Magy. Könyv-Szemle 1882. évf.
4. Adalékok Szabó Károly R. M. K.-hoz U. o. 1883. évf.
5. Jelentés a Széchenyi országos könyvtár állapotáról. Magy. K. Sz. 1882. évf.

6. Gróf Nádasdy Ferencz könyvtára Nádas-Ladányban. Magy. K. Sz. 1883. évf.

7. Telegdy Miklós mester magyar katechizmusa 1562-ből. Akad. Értekez. 1884. XI. k. 7-ik sz.

8. A bécsi történelmi kiállítás. Pesti Napló. 1883. 264., 265. szám.

9. Liptó-Ujvár történetéből. Századok 1884. II. füz.

10. Széchenyi István 1850-ben. Hazánk I. évf. II. füz.

11. A Hunt-Pázmánok. Turul I. évf. II. füzet.

12. A Laczk-nemzetség. Turul II. évf. I. füz.

Szerkesztette a Magyarországi Kárpát-egylet évkönyvének 1883-ik évi folyamát.

Barna Ferdinánd t. könyvtárőr.

1. Vámbéry Ármin „A magyarok eredete“ című műve néhány főbb állításának bírálata. Akad. Értek. I. oszt. XI. k. X. szám. 1883.

2. A magyarok útjáról az Uralnál Lebediába. Oroszból fordítva. Századok 1884. IV—V. füz.

Csontos János segédőr.

1. Jelentés a soproni és kismartoni könyvtári bizottság kutatásairól. Századok.

2. Adalék Oláh Miklós könyvtárához. Magy. K. Szemle.

3. Barátosi Mirese János emlékezete. M. K. Sz.

4. József nádor törekvései a wolfenbütteli Corvin-codexek visszaszerzésére. M. K. Sz.

5. A múzeumi könyvtár tisztviselőinek hazai és külföldi könyvtárbúvárlatairól. M. K. Sz.

6. Magyarországi pálosak régi inventáriumának ismertetése. M. K. Sz.

7. A kalocsai érseki könyvtár kéziratjai. M. K. Sz.

8. Sennyei István kéziratban maradt magyar munkája a XVII. századból. Duxban. M. K. Sz.

9. Jelentés a Medveczky-féle heraldicai könyvgyűjtemény tudományos értékéről. Turul.

Szerkesztette a Magyar Könyv-Szemlét.

Dr. Szinnyey József segédőr.

1. Suomen kielen heimolaiset, (a Finn nyelv rokonai.)

Finnül.

2. Finn-magyar szótár. Az Akad. kiadványa.
3. Iskolai magyar nyelvtan I. rész.
4. Hunfalvy: Vámbéry's Ursprung der Magyaren. Budap.

Szemle.

5. A finn honvédség. Ludovica Akad. Közl.
6. A magyar nyelvtudományi irodalom bibliographiája.

M. K. Sz.

7. Budenz József. Pesti Napló.
8. Az ugor népek. Budenz Album.
9. A mássalhangzó gyengülése a finn nyelvben. Budenz-

Album.

10. A finn igeképzéstanból. Budenz-Album.
11. Adalékok az ugor nyelvek jelentéstanához. Budenz-

Album.

12. A pää szó szerepe a finn nyelvben.
13. Volt-e a magyar nyelvnek tagadó igéje? Magyar Nyelvőr.
14. Lönrot Illés. Egyetemes Philologiai Közöny.
15. A nőnevelés Finnországban. Nemzeti Nőnevelés.

Dr. Fejérpataky László levéltárnok.

1. A németujvári Ferenczrendi zárda könyvtára. M. Könyv-

Szemle.

2. A magy. tört. társulat soproni kirándulása. Fővárosi Lapok.
3. A Chapy ezímer és a Sárkány-rend. Turul. 1883. III. füz.
4. A pápai levéltárak. Századok 1884. II. füz.
5. Könyvismertetések és bírálatok. Századok.

Sajtó alá készítette a Monumenta Vaticana Series I. tom.

II. Acta legationis Cardinalis Gentilis 1307—1311.

Szerkesztette a magyar heraldikai társulat közlönyét a „Turul.”

Horváth Ignác könyvtártiszt.

1. Összeállította a „Magyar Könyvszemle“ mellékletét, a „Magyarországi Könyvészetet.”

2. Adalékok a hazai XV. XVI. századi bibliographiához. (M. Könyvszemle“ 1883. I—IV. füzet.)

Méltóságos úr! Itt felsorolt irodalmi munkássága a könyv-

tár tisztviselőinek, nem csekély mértékben járúl ahhoz, hogy a könyvtár tekintélyét emeljék s hazai tudós bűváraink annál nagyobb bizalommal keressék fel a kincseket, melyeket a tudományos irodalmi műveltséggel bíró tisztek, kellő tájékozottság birtokában adnak eléjük, s osztatlan örömben érzi a könyvtári személyzet, ha tagjainak valamelyikét, a hazai tudományosság legfőbb foruma, a magy. tud. Akadémia kitüntetésben részesíti, midőn a lefolyt évben is dr. Fejérpataky László és ifj. dr. Szinnyei József taggá lett megválasztatása által, a könyvtár hét tisztviselője közül immár öten a m. tud. Akadémia kitüntetésében részesültek.

Megemlítendőnek tartom még a könyvtár annalisaiban azon fontos eseményt, hogy a könyvtár volt őrének, néhai Horvát Istvánnak századik születési évének fordulóját Székesfehérvár ez évben fényesen megünnepelte, melyen a könyvtár tisztviselőisége testületileg részt vett.

Nem hagyhatom végre említetlenül a könyvtárnak szakközlönyét, a „Magyar Könyv-Szemlé“ sem, mely a folyó évben időhöz nem kötött füzetekben immár IX-ik évfolyamába lépni fog. Kívánatos dolog, hogy a magyar bibliographia ezen egyetlen hazai közlönye pályafutásában fennakadást ne szenvedjen s az jövőre is oly szolgálatokat tegyen e szakban, mint a minőket már eddig tett megjelenése által. Ámde az eddigi 400 frtos dotatio mellett, évről évre nagyobb deficittel zárja le számadásait; s félni lehet attól, hogy szakavatott szerkesztője nem győzven a pénzbeli áldozatokat, az, a hazai bibliographia pótolhatlan kárára meg fog szünni. Ennek elhárítása czéljából legyen szabad Méltóságod figyelmét ez alkalommal is a „Magyar Könyv-Szemlé“re irányozni oly czélből, hogy annak évi dotatioját a magas vallás- és közoktatásügyi miniszter ő excellentiájánál 1000 frtra, s a szerkesztő tiszteletdíját, ki eddig évről évre díjtalanul végezte a szerkesztés nehéz munkáját, évi 300 forinttal megkaphassa.

Mindezek után, teljes tisztelem kifejezése mellett maradtam Budapesten, 1884. július 1-én a Méltóságos igazgató úrnak alázatos szolgálója

Majláth Béla,
könyvtárőr.